

Το Έπος του '40 μέσα από τις σελίδες του περιοδικού
TIME Νέας Υόρκης, Δεκέμβριος 1940.

Γράφει ο Ρωμανίδης Νεοφ Θεόδωρος.

Σε λίγες μέρες θα τιμήσουμε την επέτειο εκείνης της άλλης ημέρας, πριν από εβδομήντα οκτώ χρόνια, που ένα μυριόστομο ΟΧΙ ειπώθηκε από τους Έλληνες, δια στόματος του τότε πρωθυπουργού της Ιωάννη Μεταξά, προς τον Ιταλό πρέσβη όταν εκείνος του απαίτησε την παράδοση της χώρας στον φασιστικό άξονα.

Τότε, μια τέτοια ημέρα, η μικρή, φτωχιά και ασήμαντη Ελλάδα μας, ορθώνοντας το ανάστημά της απέναντι στις φασιστικές Δυνάμεις, όχι μόνον άλλαξε τον ρουν της Παγκόσμιας Ιστορίας αλλά και έγραψε άλλη μια αιματοβαμμένη και ηρωική σελίδα στην Ιστορία της.

Η Πατρίδα μας, η Ελλάδα μας, με ο, τι χαρακτηρίζουμε ως Έπος του 1940, απετέλεσε παγκόσμιο και φωτεινό παράδειγμα προς μίμηση. Εχθροί και φίλοι, σύμμαχοι και αντίπαλοι, απλοί άνθρωποι αλλά και ηγέτες, με σεβασμό και περίσσιο θαυμασμό έκλιναν το γόνυ και μόνο με την αναφορά του ονόματος Έλληνας.

Ήταν τότε που οι ποιητές μας έκαναν την ανδρεία και γενναιότητα ποίηση, οι τραγουδιστάδες τους αγώνες, τις κακουχίες, τα γράμματα, τον θάνατο των φαντάρων μας τραγούδι λυπητερό. Τραγούδησαν για κείνα τα χρόνια τα αιματοβαμμένα, που σφιχταγκαλιάζονταν ο θάνατος με την ζωή, που δεν ήξερες που ήταν η ζωή και που ο θάνατος.

«Αδυνατώ να δώσω το δέον εύρος της ευγνωμοσύνης πού αισθάνομαι για την ηρωική αντίσταση τού Λαού και των ηγετών της Ελλάδος.» είχε πει ο Κάρολος ντέ Γκώλ (1890-1970), Πρόεδρος της Γαλλικής Δημοκρατίας, σε ομιλία του στο Γαλλικό Κοινοβούλιο μετά την λήξη τού Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

«Λυπάμαι διότι γηράσκω και δεν θα ζήσω επί μακρόν διά να ευγνωμονώ τον Ελληνικό Λαό, τού οποίου ή αντίσταση έκρινε τον 2ον Παγκόσμιο Πόλεμο.» είχε πει ο Στάλιν (1879-1953) σε ομιλία του στις 31 Ιανουαρίου 1943.

Το περιοδικό **TIME** σε έκδοση του στις **16 Δεκεμβρίου 1940**, λίγες μόνον ημέρες από την Ελληνική εποποιία στα βουνά της Αλβανίας, έχοντας στο εξώφυλλο τον Στρατηγό Παπάγο, γράφει μεταξύ των άλλων:

«Οι Έλληνες ξεχύνονται προς το Βορρά προς το Πόρτο Έντα, πέρασαν τα έλη πάνω από τη λίμνη Butrinto, τα οποία οι Ιταλοί θεωρούσαν απροσπέλαστα. Βρέθηκαν βαθιά μέσα στο παγωμένο νερό (στο ύψος της μασχάλης),

μεταφέροντας τα όπλα τους πάνω σε σχεδίες. Πέρασαν έρποντας τα βουνά από ανατολή, έκοψαν δρόμο προς το Delvino (Δέλφινο) και τοποθέτησαν τα όπλα τους στα ύψη πάνω από το Porto Edda (Άγιοι Σαράντα). Οι Ιταλοί πυρπόλησαν την πόλη και έφυγαν από τον παραλιακό δρόμο, αφήνοντας στους Έλληνες ένα αντιτορπιλικό (βομβαρδισμένο από τους Βρετανούς) που είχαν ως καταφύγιο στο λιμάνι.

Δεκαπέντε μίλια πάνω από τους λόφους, οι Έλληνες είχαν πάρει όλα τα ύψη γύρω από το Αργυρόκαστρο. Εκεί οι Ιταλοί πυρπόλησαν και αυτή την πόλη και έφυγαν από το δρόμο προς το Τεπελένι – καταδιωκόμενοι από ελεύθερους σκοπευτές και το πυροβολικό που έβαλε από τους λόφους. Πριν αποσυρθεί η ιταλική οπισθοφυλακή τεθωρακισμένων, το ελληνικό πεζικό επιτίθεται στην πόλη. Πηδούσαν από τα μπαλκόνια επάνω στα άρματα μάχης, έριχναν χειροβομβίδες στα ανοίγματα και μπλόκαραν τους μηχανισμούς των αρμάτων με την ξιφολόγχη τους.

Στην Αθήνα οι άνθρωποι χόρευαν στο δρόμο υπό το φως του φεγγαριού, μεταφέροντας στο κεφαλή της πομπής τους τη σημαία νίκης που ανέμιζε στον Παρθενώνα. Πρώτη η Corizza (Κορυτσά), στη συνέχεια το Porto Edda (Άγιοι Σαράντα) και αργότερα το Argirocastro (Αργυρόκαστρο)- οι τρεις ιταλικές βάσεις στην Αλβανία – τώρα δίπλα-δίπλα και στις τρεις, ανεμίζουν ο διπλός αετός της Αλβανίας με την γαλανόλευκη της Ελλάδας. Οι Έλληνες χαίρονται και ο κόσμος παρακολουθεί συγκλονισμένος.

Αλλά καμία από αυτές τις εκπλήξεις (του Β παγκοσμίου πολέμου) δεν ήταν μεγαλύτερη από την έκπληξη αριθ. 6: την ικανότητα των ανεπαρκώς οπλισμένων Ελλήνων να πολεμήσουν και να νικήσουν τους άρτια οπλισμένους και πολυπληθέστερους Ιταλούς.

Οι μέθοδοι και οι τακτικές που το κατέστησαν αυτό δυνατό την τελευταία εβδομάδα έγιναν εμφανείς. Θα μπορούσαν να συνοψιστούν σε ένα στρατιωτικό ηθικό δίδαγμα: ο Ελληνικός Στρατός ήξερε πώς να χρησιμοποιήσει αυτό που είχε. Παραδείγματος χάριν, λέγεται ότι μία και μόνο βόμβα ήταν καθοριστική στο Corizza (Κορυτσά).

Γνωρίζοντας ότι ιταλικά αποθέματα μεταφέρονταν κατά μήκος ενός συγκεκριμένου δρόμου, ένας Έλληνας στρατηγός έστειλε τρία Βρετανικά Μπλέν-χαϊμς (**σ.σ.βρετανικό αεροσκάφος ελαφρού βομβαρδισμού**) που είχε στη διάθεσή του. Έφτασαν εγκαίρως, χτύπησαν την γέφυρα πάνω από την οποία έπρεπε να περάσουν οι Ιταλοί, και πυροβόλησαν τη σταματημένη φάλαγγα στην άλλη πλευρά. Μόνο ένα από τα τρία Blenheims επέστρεψε από εκείνη την καταδρομή, αλλά το τέχνασμα πέτυχε.

Ο μικρός Ιωάννης και ο παπαγάλος. Στην Αθήνα την περασμένη εβδομάδα πήγε ο αριστοκράτης Διοικητής ο οποίος δίδαξε και οδήγησε τον Ελληνικό Στρατό Αλέξανδρος Παπάγος (ραα-ραα-gos) για να εκτιμηθεί η κατάσταση και να αποφασίσουν αν τα στρατεύματά τους θα πρέπει να σκάψουν για το χειμώνα πολύ σύντομα ή να προσπαθήσουν να χτυπήσουν και να οδηγήσουν τους Ιταλούς στη Μεσόγειο, προτού μπορέσουν να αντεπιτεθούν.

Κάθε πρωί, για δύο ώρες στα κεντρικά γραφεία του Στρατού της Αθήνας, είχε συνάντηση με τον Πρωθυπουργό “Μικρό Ιωάννη” Μεταξά. Οι εχθροί του ειρωνευόταν τον στρατηγό Παπάγο ως Paragei (παπαγάλος) του Μικρού Ιωάννη, αγνοώντας το γεγονός ότι η σχέση μεταξύ των δύο ανδρών μοιάζει πολύ με τη σχέση Foch-Weygand (Γάλλοι στρατηγοί): δάσκαλος και μαθητής.

Θερμοπύλες από την ανάποδη. Πριν από 2.420 χρόνια, 1.400 Σπαρτιάτες, Θηβαίοι και Θέσπις, καταλαμβάνοντας στενό ορεινό πέρασμα πάνω από τη θάλασσα, αιφνιδιάστηκαν από το πίσω μέρος από ένα μεγάλο περσική στρατιωτικό απόσπασμα που περιπλανιόταν στους λόφους. Ο βασιλιάς των Σπαρτιατών Λεωνίδα και οι άντρες του πολέμησαν πεισματικά για πολλές ώρες, αλλά όλοι (εκτός από τους Θηβαίους, που παραδόθηκαν) εξολοθρεύτηκαν. Οι Σπαρτιάτες στις Θερμοπύλες ήταν σπουδαίοι ήρωες αλλά έχασαν τη μάχη. Οι τακτικές του Γ. Παπάγου του 1940 είναι βασικά οι Περσικές τακτικές στις Θερμοπύλες και τα στρατεύματά του έχουν πάρει επανειλημμένα το μακρύ, σκληρό δρόμο γύρω από τα βουνά για να επιτεθούν στους Ιταλούς από πίσω και πάνω.

Με τον μηχανοκίνητο εξοπλισμό τους, το βαρύτερο και πολυάριθμο πυροβολικό τους και τον μεγαλύτερο αριθμό στρατευμάτων τους, οι Ιταλοί ήταν φυσικά περιορισμένοι στην χρήση των δρόμων και οι δρόμοι περνούσαν μέσα από τις κοιλάδες και τα περάσματα. Ο στρατηγός Παπάγος εκμεταλλεύτηκε τα βουνά κινούμενος κατά μήκος των κορυφογραμμών για να ξεπεράσει τους Ιταλούς. Το πεζικό του, που αποτελείται από ορειβάτες – όλη η Ελλάδα είναι ορεινή – ήξερε ακριβώς πώς να περάσει από λόφους. Όλα συνηγορούσαν.

Ακόμα και η ελληνική έλλειψη πυροβολικού, ιδιαίτερα των βαριών όπλων, μετατράπηκε σε πλεονέκτημα. Έσυραν τα ελαφριά ορεινά όπλα τους πάνω σε τραχιά μονοπάτια και μπήκαν σε θέση όπου θα μπορούσαν να ρίξουν βόμβες στους Ιταλούς οι οποίοι δεν μπορούσαν να τους δουν. Η αποτελεσματικότητα αυτών των τακτικών ήταν τεράστια. Υπερήφανοι για το πυροβολικό τους, οι Έλληνες θεώρησαν ότι ήταν ένας καλός οϊωνός όταν το Πέμερ έπεσε στην εορτή της Αγίας Βαρβάρας, προστάτιδας των πυροβολικού.

Μόνο από απλό εξοπλισμό – τουφέκια, χειροβομβίδες, ξιφολόγχη – είχαν οι Έλληνες επαρκείς προμήθειες και με αυτά έκαναν το καλύτερο. Στρατιωτικοί ειδικοί εμπειρογνώμονες συμφωνούν ότι οι στήθος με στήθος μάχες και με ξιφολόγχη είναι παρωχημένες στον σύγχρονο πόλεμο, αλλά οι Έλληνες βρήκαν τη χρήση τους.

Προχωρώντας στα βουνά, επανειλημμένα επιτέθηκαν στις μικρές θέσεις των ιταλικών αποσπασμάτων που είχαν σταλεί για να προ-στατεύσουν τις πλευρές των πομπών στους δρόμους χαμηλότερα. Επανειλημμένα η ελληνική ξιφολόγχη και η χειροβομβίδα αποδείχθηκαν πειστικές.

R

BALKAN THEATRE

Surprise No. 6

(See Cover)

The Greeks poured on. Pushing northward to Porto Edda, they crossed the marshes above Lake Butrinto which the Italians had thought were impassable. They waded armpit-deep through icy water, pushing their guns on rafts. They crawled over the mountains from the east, cut the road to Delvino and planted their guns on the heights above Porto Edda. The Italians set the town afire and retired up the coast road, leaving to the Greeks a destroyer (damaged by British bombs) which had taken refuge in the harbor.

Fifteen miles over the hills, the Greeks had taken all the heights surrounding Argirocastro. There the Italians also fired the town and fled up the road toward Tepeleni—harassed by snipers and artillery from the hills above. Before the Italian rear guard of tanks retired, the Greek infantry stormed the town. They dropped from balconies on to the roofs of tanks, threw hand grenades into the openings.

Η σκληρότητα των Ελλήνων στρατιωτών ήταν ο τελικός παράγοντας στο τι συνέβη. Ο Ιταλός χωρικός δεν είναι εξοικειωμένος με μια ζωή πολυτέλειας, αλλά οι Έλληνες ορειβάτες επιβίωναν με ακόμη λιγότερα. Συντηρούνταν συνήθως με ένα μικρό κομμάτι τυρί, μερικές ελιές, κατσικίσιο γάλα, λίγο κρασί, μαύρο ψωμί και λίγα πράσα. Για αυτούς οι δυσκολίες της ορεινής εκστρατείας, μακριά από τις κουζίνες και τις υπηρεσίες προμήθειας, δεν είναι παρά μια αναστάτωση. Οι εύζωνες ή οι ελίτ φρουροί (που φορούν χακί στη μάχη, όχι λευκή φουστάνελα και τα κόκκινα τσαρούχια) επιλέγονται κατά ανάστημα και από αυτά υπάρχουν πέντε συντάγματα. Τα υπόλοιπα στρατεύματα είναι ζοφερά μικρά άτομα, κατά μέσο όρο λιγότερο από 5 πόδια και 5 ίντσες (1,65 μ).

Οι παρατηρητές θαυμάζουν την αντοχή τους σε μακρινές νυχτερινές πορείες περπατώντας σε γραμμή πάνω στα βουνά με χιονοθύελλα, τον ύπνο τους σε κρύους βράχους ή σε παγωμένα χαντάκια με άσβεστο χαμόγελο και την αχαλίνωτη ευτυχισμένη φλυαρία πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τις μάχες. Με κάθε τρόπο, η φτώχεια και η ανεπάρκεια στην Ελλάδα τους είχε δώσει δύναμη και η ελληνική διοίκηση γνώριζε πώς να την αξιοποιήσει.».

Εκείνο που ξεκίνησε εβδομήντα οκτώ χρόνια πριν και όσα έγιναν κάποτε, είναι χρέος να είναι και να παραμείνει σημείο αναφοράς και για τους σημερινούς Έλληνες, για τις σημερινές νέες γενιές. Για να μάθουν μέσα από εκείνη την Ιστορική, ηρωική εποποιία τι σημαίνει να είναι Έλληνες και πόσο και τι χρέος φέρουν στους ώμους τους. Για να “θυμούνται” , για να μην ξεχάσουν!

Αλλά ταυτόχρονα να ξαναθυμίσουμε στους άλλους λαούς της Ευρώπης αλλά και τους πέραν του Ατλαντικού, εχθρούς και φίλους τι μας οφείλουν. Ναι! Οφείλουν και έχουν χρέος από τότε και μέχρι τα σήμερα, σ’ αυτήν την χώρα που λέγεται Ελλάδα και στον λαό της. Και Είναι ΧΡΕΟΣ ΤΙΜΗΣ!

Ρωμανίδης Νεοφ Θεόδωρος.

Πηγές:

1. Οι σελίδες του περιοδικού, τις οποίες μου τις εμπιστεύτηκε ο Εφ. Ανθχος Κωνσταντίνος Αφεντάκης, ένας καλός πατριώτης που δραστηριοποιείται στον Καναδά.
2. «Γραφές, γράμματα και λόγια για το Έπος του 1940». Blog Περιδιαβαίνοντας.

Πηγή : <https://syndesmos1971.wordpress.com/>